

Sygn. akt IV Ca 380/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Jastrzębski (spr.)

Sędziowie SO: Dorota Curzydło, Mariola Watemborska

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewelina Minginowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2015 r. wS.

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. (1) i G. R. (1)

przeciwko B. B.

o zachówek

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego
w L. z dnia 27 lutego 2015r., sygn. akt I C 1510/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt.(...) w ten sposób, że zasądzoną kwotę 2978 złotych obniża do kwoty 561 (pięćset sześćdziesiąt jeden) złotych, zaś kwotę zasądzoną w pkt.(...) w wysokości 3078, 30 złotych obniża do kwoty 1650 (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt) złotych;
2. oddala apelacje w pozostałej części;
3. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego;
4. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego w L. na rzecz adwokata K. O. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IV Ca 380/15

UZASADNIENIE

Powódki A. K. (1) i G. R. (1) wniosły o zasądzenie od B. B. kwoty po 17.000 zł na każdą z nich z tytułu zachowku po J. B.. W uzasadnieniu pozwu wskazały, że ich (...) J. B. sporządził testament notarialny, w którym swoim wyłącznym spadkobiercą ustanowił swoją(...) B. B. będącą jednocześnie (...)powódek. Powódki wartość masy spadkowej określiły na 153.000 zł, a kwotę przysługującego im zachowku na 17.000 zł na rzecz każdej z nich. Jako składniki masy spadkowej powódki wskazały wynoszący cztery szóste udział w mieszkaniu położonym w L. przy Placu (...).

Pozwana B. B. wniosła o oddalenie powództwa, podnosząc że spadkodawca w testamencie notarialnym wydziedziczył zarówno (...).

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2015r. Sąd Rejonowy w L.:

1. zasądził od pozwanej B. B. na rzecz powódek A. K. (1) i G. R. (1) kwoty po 11.222zł na rzecz każdej z powódek płatne w terminie do 31.05.2015r. wraz z należnymi odsetkami ustawowymi w przypadku opóźnienia w płatności tejże kwoty w terminie,
2. zasądził od pozwanej B. B. na rzecz powódki A. K. (1) kwotę 2.978 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie;
3. zasądził od pozwanej B. B. na rzecz powódki G. R. (1) kwotę 3.078,30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie;
4. w pozostałej części powództwo oddalił;
5. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w L. na rzecz adwokata K. O. kwotę 2.400 zł plus podatek vat tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

Powyższe orzeczenie zapadło po ustaleniu następującego stanu faktycznego:

J. B. i Z. B. byli małżeństwem. Z małżeństwa mieli (...) A. K. (1) i G. R. (1). J. B. i Z. B. byli właścicielami na prawach ustawowej wspólności małżeńskiej lokalu mieszkalnego położonego w L. przy Placu (...). Po śmierci Z. B. spadek po niej odziedziczyli po jednej trzeciej części (...) J. B. oraz (...) A. K. (1) i G. R. (1).

Jak ustalił Sąd Rejonowy J. B. zawarł drugi związek małżeński z B. B.. W dniu 9 stycznia 2006r. J. B. sporządził przed notariuszem H. C. testament notarialny, w którym ustanowił swoim wyłącznym spadkobiercą (...) B. B.. W testamencie znalazł się zapis o wydziedziczeniu G. R. (1) i A. K. (1) z uwagi na to, że „uporczywie nie dopełniają względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych – nie interesują się stanem jego zdrowia i nie udzielają mu należytej pomocy ani wsparcia w chorobie, nie zapełniły mu należytej opieki lekarskiej co mogło stanowić zagrożenie dla jego zdrowia i życia a nadto, że G. R. (1) dopuściła się rażącej obrazy czci jego (...) B. B.”.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że J. B. zmarł w dniu 21 maja 2011 roku w L.. Postanowieniem Sądu Rejonowego w L. z dnia 18 marca 2013 roku wydanym w sprawie I Ns 286/11 stwierdzono, że spadek po zmarłym na podstawie testamentu notarialnego nabyła w całości (...) B. B.. Jednocześnie sąd określił w pkt. (...) wymienionego postanowienia, że testament zmarłego w § 3 dotyczącym wydziedziczenia (...) zmarłego jest nieważny. Sąd I instancji w uzasadnieniu swojego orzeczenia wskazał, że zapis dotyczący wydziedziczenia jest nieważny, ponieważ w dacie sporządzenia testamentu nie zachodziły okoliczności wskazane w testamencie uzasadniające dokonanie wydziedziczenia. Z treścią tego orzeczenia nie zgodziła się B. B. oraz A. K. (1) i G. R. (1). Sąd Okręgowy w (...) po rozpoznaniu sprawy w dniu 5 lipca 2013 roku oddalił apelację A. K. (1) i G. R. (1). Jednocześnie sąd odwoławczy uchylił orzeczenie Sądu I instancji dotyczące uznania, że testament jest nieważny w zakresie dotyczącym wydziedziczenia. Sąd Okręgowy w S.w uzasadnieniu swojego orzeczenia wskazał, że Sąd I instancji wykroczył poza zakres badania w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, gdyż podjął się weryfikacji przytoczonych w treści testamentu okoliczności uzasadniających wydziedziczenie (...) testatora. Natomiast okoliczności te mogą być przedmiotem postępowania jedynie w ewentualnym postępowaniu o zachowek.

Z dalszych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że do chwili śmierci J. B. pozostawał w normalnych i bliskich relacjach ze (...) i ich rodzinami. (...) spadkodawcy utrzymywały w miarę regularne kontakty z (...), odwiedzały go, interesowały się jego stanem zdrowia. Istniał natomiast konflikt między dotychczasową rodziną spadkodawcy a jego (...). Przejawiał się on w utrudnianiu przez B. B. kontaktów dotychczasowej rodziny spadkodawcy ze spadkodawcą. Pozwana w momencie, kiedy powódki przyjeżdżały do (...) pozorowała, że nikogo nie ma w domu i nie wpuszczała powódek do (...). W sytuacji kiedy do J. B. przychodził (...) pozwana ostentacyjnie wychodziła do kuchni pozostawiając ich samych stwarzając jednocześnie taką atmosferę, że (...) spadkodawcy przestał do niego przychodzić. Pozwana kiedy powódki telefonowały do (...) podawała, że nie może on podejść do telefonu.

Mając na uwadze tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy, kierując się przepisami art. 991 § 2 kc, art. 993 kc, art. 994 § 1 kc, art. 1000 § 1 kc, art. 1008 kc i art. 1010 § 1 kc, uznał w pierwszej kolejności, że powództwo co do zasady było słuszne, albowiem mimo iż spadkodawca w testamencie notarialnym wydziedziczył swoje (...), to w dacie sporządzenia testamentu nie zachodziła żadna z przesłanek uzasadniających dokonanie wydziedziczenia. Zdaniem Sądu Rejonowego zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje na to, że wskazywane w testamencie, jako podstawa wydziedziczenia, uporczywe nie dopełnianie przez A. K. (1) i G. R. (1) oraz przez (...)obowiązków rodzinnych wobec J. B. nie miało miejsca. Powódki przez cały czas utrzymywały kontakty z (...)odwiedzały go, urządziły mu urodziny, imieniny, interesowały się jego stanem zdrowia. To natomiast pozwana starała się ograniczać kontakty powódek z (...). Nie wpuszczała powódek do mieszkania, pozorując że nikogo nie ma w mieszkaniu. To również pozwana utrudniała kontakty telefoniczne (...), podając że (...) nie ma w domu lub nie może podejść do telefonu.

Zdaniem Sądu I instancji jeżeli nawet przyjąć teoretyczni, że powódki nie utrzymywały kontaktów z (...)w roku 2006, kiedy to spadkodawca sporządzał testament, to zachowanie spadkodawcy w ostatnim okresie jego życia jednoznacznie wskazuje na to, że spadkodawca wszystko (...)przebaczył. W konsekwencji uznał Sąd a quo, że nie doszło do wydziedziczenia powódek, a to oznacza, że przysługuje im prawo do zachowku, który stanowi równowartość jednej szóstej równowartości udziału wynoszącego cztery szóste w całej spadkowej nieruchomości.

Zgodnie z wyceną dokonaną przez biegłego sądowego M. S. opracowaną dla potrzeb postępowania o dział spadku dotyczącego tego samego lokalu i prowadzonego z udziałem tych samych stron postępowania wartość nieruchomości wg jej stanu na dzień otwarcia spadku, a cen aktualnych zamyka się kwotą 101.000 zł.

Wysokość należnego powódkom zachowku wyliczył Sąd I instancji w ten sposób, że przy wartości nieruchomości wynoszącej 101.000 zł będący przedmiotem spadku udział wynoszący cztery szóste wartości mieszkania to kwota 67.333 zł. O ile nie byłoby testamentu to każda z powódek oraz pozwana dziedziczyłyby spadek po jednej trzeciej części każda. Jedna trzecia z kwoty 67.333 zł to kwota 22.444 zł. Połowa tej kwoty, tj. 11.222 zł to należny każdej z powódek zachówek. Termin płatności zasądzonej kwoty ustalono do dnia 31.05.2015r. na podstawie art. 320 kpc, uznając, że jest to realny termin, w którym pozwana mogłaby dokonać obciążających ją spłat. Z kolei o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 kpc w związku z art. 98 kpc.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodziła się pozwana. W wywiedzionej apelacji, w której zaskarżyła wydany wyrok w całości, podniosła zarzuty:

1. poczynienia błędów w ustaleniach faktycznych polegających na uznaniu, że:
 - w dacie sporządzenia testamentu przez J. B. nie zachodziła żadna z przesłanek uzasadniających dokonanie wydziedziczenia (...), mimo pouczenia testatora przez notariusza o skutkach jego oświadczenia woli oraz wobec nieodwołania testamentu,
 - spadkodawca po sporządzeniu testamentu przebaczył (...), a w efekcie że przysługuje im prawo do zachowku,
2. naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 231 kpc w zw. z art. 1010 § 1 kc i art. 948 kc poprzez przyjęcie, że zachowanie spadkodawcy w ostatnich latach jego życia wskazuje na to, iż przebaczył(...), mimo istnienia ważnego testamentu, mocą którego wydziedziczył je oraz (...),
3. naruszenia art. 233 § 1 kpc poprzez wydanie orzeczenia bez wszechstronnego wyjaśnienia sprawy i przez dowolną oraz błędną ocenę dowodów, co skutkowało przyznaniem powódkom uprawnienia do zachowku po zmarłym J. B..

Na marginesie strona pozwana podniosła zarzuty naruszenia:

1. art. 98 § 2 kpc w zw. z § 1 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez

radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 2400 zł, mimo że nie była ona w toku postępowania reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika,

2. przepisów ustawy z dnia 16.11.2006r. o opłacie skarbowej poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki A. K. zwrotu kosztów opłaty od pełnomocnictwa w sytuacji, gdy pełnomocnictwo to nie zostało udzielone fachowemu pełnomocnikowi, lecz pełnomocnikowi będącego (...) tej powódki,

3. art. 98 § 3 kpc oraz art. 100 kpc poprzez nieuwzględnienie przy zasądzeniu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego radcy prawnemu na rzecz G. R. (1) wygranej jedynie w (...).

Zdaniem apelującej Sąd I instancji w sposób nieuzasadniony uznał, że doszło do przebaczenia. W niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek dowodów wskazujących na fakt przebaczenia, a tym bardziej z nawiązaniem do treści testamentu. Sąd I instancji dokonał też wykładni testamentu sprzecznie z jego treścią. W efekcie apelująca wniosła o zmianę wyroku Sądu I instancji i oddalenie powództwa obu powódek w całości, ewentualnie o uchylenie pkt (...)wyroku i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Ustanowiony z urzędu pełnomocnik pozwanej wniosł też o przyznanie mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej za instancję odwoławczą.

W odpowiedzi powódka A. K. (1) wniosła o oddalenie apelacji jako bezzasadnej oraz o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej zwrotu kosztów postępowania w obu instancjach.

Powódka G. R. (1) w odpowiedzi na apelację wnosi o jej oddalenie i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona przez stronę pozwaną jedynie w niewielkiej części zasługiwała na uwzględnienie.

Podzielić należało stanowisko pozwanej B. B. wyłącznie w zakresie, w jakim wskazywała ona na niewłaściwe rozliczenie kosztów postępowania sądowego. Nie można mieć wątpliwości, że Sąd I instancji niezasadnie zasądził od pozwanej na rzecz powódki A. K. (1) tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie kwotę 2.978 zł obejmującą: 561 zł - opłaty sądowe (w (...), tj. w proporcji, w jakiej powódki wygrały spraw), 17 zł – opłaty od pełnomocnictwa i 2400 zł – wynagrodzenia pełnomocnika. Tymczasem w realiach rozpoznawanej sprawy powódka A. K. (1) tylko początkowo była reprezentowana przez fachowego pełnomocnika. W sprawie w istocie reprezentował ją natomiast (...) B. K.. Uprawnienie procesowe do występowania w imieniu i na rzecz strony postępowania wynika z treści przepisu art. 87 § 1 kpc. Zgodnie z nim stroną może reprezentować w sprawie nie tylko fachowy pełnomocnik (adwokat lub radca prawny), ale w szczególności także małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Jak z kolei wynika z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14.09.2010 r. (II PZ 25/10, Lex nr 661512) Przepisy dotyczące pełnomocników będących adwokatami lub radcami prawnymi nie odnoszą się do osób będących pełnomocnikami z racji pozostawania ze stroną w stosunku rodzinnym. Oznacza to brak po stronie niefachowego pełnomocnika (czy nawet więcej: fachowego pełnomocnika nie występującego jednak w tej roli w sprawie) uprawnienia do domagania się i otrzymania wynagrodzenia za udział w sprawie. W tej sytuacji kwota podlegająca zwrotowi z tytułu kosztów postępowania przed I instancją na rzecz powódki A. K. (1) winna obejmować wyłącznie opłatę sądową w odpowiednim, procencie, a zatem 561 zł. Toteż tak Sąd Okręgowy mocą art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w pkt(...)

Zmianie na podstawie przepisu art. 386 § 1 kpc podlegało także rozstrzygnięcie zawarte w pkt(...)wyroku Sądu I instancji. Uwzględniając stopień wygrania sprawy przez stronę powodową należało zasądzoną na rzecz reprezentowanej przez fachowego pełnomocnika w osobie radcy prawnej powódki G. R. (2) kwotę 3078,30 zł obniżyć do kwoty 1650 zł, co też Sąd II instancji uczynił, jak w pkt (...) swego orzeczenia.

W pozostałym zakresie orzeczenie Sądu Rejonowego było słuszne, przeto tycząca się tej jego części apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Przede wszystkim na uwadze mieć należało, że materiał dowodowy zebrany w sprawie przez Sąd a quo pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że zaskarżone orzeczenie w omawianym zakresie jest prawidłowe. Sąd II instancji podziela zatem i przyjmuje za swoje wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia Sądu I instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną, z zastrzeżeniem jednakowoż odmiennego, lecz ostatecznie pozostającego bez wpływu na wynik niniejszej sprawy, poglądu na kwestie instytucji przebaczenia przez spadkodawcę uprawnionemu do zachowku (art. 1010 kc).

Sąd odwoławczy nie podziela poglądu Sądu I instancji, iż w sprawie doszło do przebaczenia powódkom przez ich (...). Zważyć należało, a pogląd ten znajduje potwierdzenie zarówno w doktrynie prawa, jak i w judykaturze, że w razie sporządzenia przez spadkodawcę testamentu zawierającego postanowienie o wydziedziczeniu, przebaczenie może mieć wyłącznie postać odwołania tego testamentu. Przebaczenie w dowolnej formie może nastąpić wyłącznie na etapie poprzedzającym sporządzenie testamentu (por. wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 24 czerwca 2013 r., I C 284/12, LEX nr 1681854). Wyrazem przebaczenia jest zatem sporządzenie nowego aktu notarialnego – testamentu. W niniejszej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca, wobec czego tyczące się instytucji przebaczenia rozważania Sądu I instancji nie są właściwe, tym bardziej, że Sąd ten w istocie, poza dyskrecjonalnym stwierdzeniem, że „zachowanie spadkodawcy w ostatnim okresie jego życia jednoznacznie wskazuje na to, iż spadkodawca wszystko (...)przebaczył”, nie wytłumaczył nawet, na czym oparł tę swoją konstatację. Uprzednio Sąd I instancji stwierdził, że „w dacie sporządzenia testamentu nie zachodziła żadna z przesłanek uzasadniających dokonanie wydziedziczenia”. Skoro tak, to pozostaje niejasnym, co miałby spadkodawca przebaczać (...).

Kwestia powyższa jest jednak nieistotna w niniejszej sprawie, albowiem pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie. Sąd Rejonowy winien był skupić się na przesłankach wydziedziczenia wynikających z treści art. 1008 kc, badając, czy istniały podstawy do wydziedziczenia powódek i ich (...). Wspomniany przepis w części, jaka wynika z przywołanych w testamencie J. B. przyczyn wydziedziczenia, stanowi, że Spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. W judykaturze wyjaśnia się (por. przywołane już wyżej orzeczenie Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie I C 284/12), że Uporczywie niedopełnianie obowiązków rodzinnych oznacza również długotrwałe, świadome, zawinione ignorowanie takich obowiązków. Może tutaj chodzić o naruszenie obowiązku alimentacyjnego wobec spadkodawcy, ignorowanie jego potrzeb osobistych i materialnych, zerwanie więzi, nieudzielenie wsparcia czy pomocy, zarówno osobistej, jak i finansowej.

Materiał dowodowy zebrany w sprawie, w tym zaoferowany przez stronę powodową, w sposób jednoznaczny zdaniem Sądu Okręgowego wskazuje na to, że nie zostały spełnione wymienione w przepisie art. 1008 kc przesłanki wydziedziczenia (...). Zeznający w sprawie świadkowie w istocie nie mieli wątpliwości co do tego, że (...) spadkodawcy wywiązywały się ze swych obowiązków rodzinnych, odwiedzały(...), nie pozostawiły go samego (por. zeznania E. D. – k. 91, M. D. – k. 91v, H. B. – k. 91v, M. E. – k. 91v, B. I. – k. 92, M. K. – k. 92v, V. K. – k. 92v, K. T. – k. 93). Zważyć w tym miejscu należało, że samo wskazanie w treści testamentu określonych przyczyn wydziedziczenia nie jest równoznaczne z tym, że przyczyny te rzeczywiście wystąpiły. Jak podkreśla się w orzecznictwie Dla zasadności wydziedziczenia nie ma decydującego znaczenia wola spadkodawcy, lecz obiektywne istnienie ściśle przewidzianych przez ustawodawcę w art. 1008 k.c. podstaw wydziedziczenia. Testament ma bowiem charakter dokumentu prywatnego i stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła zawarte w nim oświadczenie, a nie że przyczyna wydziedziczenia faktycznie istnieje (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 29.12.2014r. w sprawie I ACa 572/14, LEX nr 1623973).

Wobec powyższego, w sytuacji stwierdzenia postanowieniem Sądu Rejonowego w L. z dnia 18.03.2013r. w sprawie I Ns 286/11, że testament spadkodawcy J. B. jest ważny, a ponadto wobec wynikających z niniejszej sprawy konstatacji, iż nie było podstaw do wydziedziczenia (...), koniecznym staje się potwierdzenie, że powódkom przysługuje przeciwko pozwanej B. B. skuteczne roszczenie o zachówek. W tej z kolei materii ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego były ze wszech miar prawidłowe. W szczególności słusznym było oparcie się na dokonanej w sprawie o dział spadku sygn.

akt I Ns 591/13 przez biegłego rzeczoznawcę majątkowego wycenie masy spadkowej obejmującej udział w lokalu mieszkalnym położonym w L. przy Placu (...). Na podstawie tego operatu szacunkowego Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że powódkom należą się z tytułu zachowku kwoty po 11.222 zł na rzecz każdej z nich.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł, jak w pkt (...) sentencji na podstawie art. 385 kpc.

Na podstawie art. 108 § 1 kpc i na zasadzie art. 102 kpc Sąd II instancji nie obciążył pozwanej B. B. kosztami postępowania apelacyjnego, uznając, że jej sytuacja osobista (pозwana nie prowadzi z nikim wspólnego gospodarstwa domowego i ma dorosłego ubezwłasnowolnionego (...) przebywającego w Domu Pomocy Społecznej) oraz materialna (pозwana jest emerytką, posiada jedynie udziały w nieruchomościach, ciężą na niej zobowiązania wobec(...)) stanowi szczególny wypadek, o którym mowa w przepisie art. 102 kpc.

Jednocześnie w pkt (...)wydanego postanowienia na mocy § 2 ust. 1 i 3, § 19 i § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013, poz. 461 ze zm.) Sąd II instancji przyznał adwokatowi K. O. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w L. kwotę 1200 zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.